

Verlag

Impact regeerakkoord op pensioenen en verzekeringsproducten

De vergrijzing maakt structurele maatregelen noodzakelijk.

Communicatie tussen de financiële instellingen onderling, tussen de financiële sector en de overheid en vooral de communicatie tussen financiële instelling en de eindklant is van het grootste belang. Zo heeft de optrekking van de pensioenleeftijd heel wat gevolgen voor verzekeringsproducten. Een seminarie georganiseerd door DECAVI in samenwerking met Risk Dynamics en Bank Degroef probeerde hierin helderheid te scheppen.

Etienne de Callatay, hoofdeconoom en gedelegeerd bestuurder bij Bank Degroef, plaatst kanttekeningen bij de aanpassingen van de pensioenwetgeving (zie pagina hiernaast).

Volgens Etienne de Callatay wordt met deze pensioenhervorming een belangrijke stap voorwaarts gezet. Ze getuigt eerst en

vooral van een gerechtvaardigde bezorgdheid over de fiscale houdbaarheid van het stelsel en houdt bijgevolg ook rekening met de intergenerationele rechtvaardigheid. Er is een duidelijk, concreet plan om de pensioenleeftijd te verhogen, op zich een dwingende noodzaak en ook een nuttige manier om de werkelijke leeftijd waarop mensen met pensioen gaan, op te trekken. Op dit ogenblik werkt slechts 10% van de werknemers tot aan de pensioen-

naren aanwerven, draaien zij tot op heden op voor slechts 60% van de kost, vermits de later uit te betalen pensioenen voor rekening zijn van de federale overheid.

De Callatay legt evenwel ook de vinger op een aantal zwakheden in deze nieuwe pensioenaanpak. Het optrekken van de pensioenleeftijd naar 66 en 67 jaar komt enerzijds ruim laat en is anderzijds veel te bruusk. Een geleidelijke aanpassing van de

Etienne De Callatay:

“Het optrekken van de pensioenleeftijd naar 66 en 67 jaar komt enerzijds laat en is anderzijds te bruusk”

Etienne De Callatay

gerechtigde leeftijd van 65 jaar; het spreekt voor zich dat dit aantal flink hoger moet worden. De voorwaarden voor het vervroegd pensioen worden ook steeds strikter.

Dat de drie pensioensystemen dichter naar elkaar toe groeien, waarbij de voordelen van de ambtenaren toch enigszins ingeperkt worden, is ook een goede zaak. Ook het nieuwe puntensysteem is een stap in de goede richting naar een rationele aanpak van het pensioenstelsel. De nieuwe aanpak krijgt ook zijn waardering wegens de onpartijdigheid van de experts en de aandacht voor mensen met een laag inkomen. Het wordt tijd dat ook de subnationale overheden moeten worden geresponsabiliseerd: wanneer zij ambte-

pensioenleeftijd a rato van één maand per jaar was eerlijker, juister en eleganter geweest.

Bij deze nieuwe pensioeninzichten heeft men het helaas opnieuw over “de pensioenleeftijd” die wordt verhoogd, in plaats van de lengte van de carrière in rekening te nemen. Dat ware zinvoller en eerlijker geweest: iemand met een carrière van 45 jaar moet met pensioen kunnen gaan. Dus iemand die op de arbeidsmarkt kwam op 18-jarige leeftijd, zou met pensioen moeten kunnen op 63 jaar.

Dat mensen met een volledige carrière van 45 jaar die met pensioen gaan op 65 onbepaald kunnen bijverdienen is wezenlijk onrechtvaardig. In de praktijk gaat dit

MAATREGELEN DIE DE OVERHEID HEEFT GENOMEN EN OP HET PUNT STAAT TE NEMEN

Florence Delogne, adjunct-kabinetdirecteur van de minister van Pensioenen, licht de veranderingen toe:

EERSTEDIJLER

- Grenswerknemers krijgen geen pensioencomplement meer, tenzij hun arbeid over de grens is gestart voor 1 januari 2015. En voor de berekening van deze aanvulling op het pensioen zullen alle wettelijke Belgische en buitenlandse pensioenen in aanmerking komen. Bovendien wordt deze aanvulling pas uitbetaald wanneer het buitenlands pensioenrecht ingaat. Uiteraard zijn hier overgangsmatregelen voorzien.
- De pensioenbonus werd afgeschaft voor de drie pensioenregimes. Ook hier zijn overgangsmatregelen voorzien.
- Voor de minimumpensioenen wordt het minimum aantal gewerkte dagen per jaar vastgelegd op 52 dagen (in plaats van voorheen: 1 dag per jaar) om recht te hebben op een extra 1/45 van het minimumpensioen boven de dertig loopbaan jaren, wat de loopbaanvoorwaarde is voor de toepassing van het minimumpensioen.
- Er wordt geen inkomensgrens gesteld aan het arbeidsinkomen van de gepensioneerde met een volledige loopbaan, d.w.z. een loopbaan van 45 jaar, noch van de gepensioneerde die 65 jaar oud is.
- Het minimumpensioen van de alleenstaande zelfstandige en werknemer wordt definitief gelijkgesteld vanaf 1 augustus 2016. Tot op heden gold de alignering van de minimumpensioenen enkel voor de gezinsbedragen.
- De diplomabonificatie voor de loopbaanvoorwaarde voor het opnemen van het vervroegd pensioen van de ambtenaar wordt gradueel afgeschaft vanaf 2016 als volgt:
  - **6 maanden/jaar**
voor diploma's van 4 jaar en meer
  - **5 maanden/jaar**
voor diploma's van 2 tot minder dan 4 jaar
  - **4 maanden/jaar**
voor diploma's van minder dan 2 jaar

Ook hier worden overgangsmatregelen getroffen en de nieuwe bepalingen mogen niet resulteren in een verlenging van de loopbaan als volgt:

- **Meer dan 3 jaar**
voor personen die 55 of 56 jaar zijn in 2016
- **Meer dan 2 jaar**
voor personen die 57 of 58 jaar zijn in 2016
- **Meer dan 1 jaar**
voor personen die 59 jaar en ouder zijn in 2016

Bovendien zijn er ook overgangsmatregelen voor personen met verlof voorafgaand aan het pensioen of die de aanvraag hebben ingediend om in verlof voorafgaand aan het pensioen gesteld te worden of die een aanvraag konden indienen.

De nieuwe bepalingen hebben geen impact op de berekening van de pensioenen, met andere woorden deze studiejaren blijven wel meetellen voor de berekening van het ambtenarenpensioen.

Gelijkstelling van de studieperiode voor de pensioenberekening in het werknemersstelsel is mogelijk: binnen de 10 jaar na het afstuderen moet men een regularisatiebijdrage betalen voor de studiejaren. Gelijkstelling van de studieperiode voor de pensioenberekening voor zelfstandigen: hier moet men eveneens een regularisatiebijdrage betalen voor de studiejaren, maar zonder beperking in tijd.

- De sociale partners hebben de welvaartsenveloppe van 2015-2016 voorzien als volgt:
  - Het Gewaarborgd Minimumpensioen wordt verhoogd met 2%.
  - De pensioenen ingegaan voor 1 januari 1995 worden verhoogd met 1%.
  - In 2015 worden de pensioenen die ingegaan zijn in 2010 verhoogd met 2%.
  - In 2016 worden de pensioenen die ingegaan zijn in 2011 verhoogd met 2%.
  - Het vakantiegeld wordt verhoogd.
  - Het GMP voor een gemengde loopbaan wordt gealigneerd met het GMP voor de werknemer.

Er wordt tevens een Nationaal Pensioencomité opgericht met als opdrachten:

- Het in aanmerking nemen van de zwaarte van het werk.
- De mogelijkheid bieden een deeltijds pensioen op te nemen.
- Het opzetten van een pensioensysteem met punten.
- De automatische aanpassingen in samenhang met de demografische en financiële evoluties en de stijging van de levensverwachting.
- Het moderniseren van onze pensioensystemen voor wat betreft de gezinsdimensie (echtscheidingen, nieuw samengestelde gezinnen...).
- Het harmoniseren van de diplomabonificatie voor de pensioenberekening tussen de drie pensioenstelsels.

Door de hervorming Di Rupo werden de voorwaarden voor het opnemen van het vervroegd pensioen reeds opgetrokken. Vanaf 2017 worden deze voorwaarden verder opgetrokken. De wettelijke pensioenleeftijd zal ook opgetrokken worden naar 66 jaar in 2015 en naar 67 jaar in 2030.

veelal over mensen die een (vaak goedbetaalde) job hebben gehad, met de mogelijkheid hierop voort te bouwen: een kaderlid, een consultant... En wat moet bij voorbeeld de postbode dan doen? Die kan wellicht weinig aanvangen met zijn professionele knowhow wanneer hij eenmaal met pensioen is...

De sociale partners krijgen bij de onderhandelingen nog steeds een te grote rol toebedeeld: zij zijn vaak niet de partij die het algemene belang verdedigt. Een vakbond bij voorbeeld komt op voor het belang van de werknemer, maar heeft minder oog voor de intergenerationele fair-play en heeft er bijgevolg minder problemen mee de volgende generaties te belasten met grotere schulden.

Ook blijft het verschil tussen de drie pensioenstelsels nog altijd jammerlijk groot: dit staat de professionele mobiliteit in de weg. Een leraar van 50 jaar gaat in de huidige constellatie nooit meer veranderen van job en overstappen naar de privé. Dat zou hem heel duur komen te staan qua pensioenuitkering.

Het uitstellen van het puntensysteem – per voltijds gewerkt jaar krijgt men gemiddeld één punt – is ook een spijtige zaak. Maar dit puntensysteem doet de solidariteit afnemen, omdat de buffer van het federale pensioen er niet meer is. Het puntensysteem zelf legt het mechanisme van de solidariteit meer bloot: vraag is hoe de mensen hierop gaan reageren. Dit pun-

tensysteem is goed voor het overheidsbudget, maar gaat ten koste van de zekerheid van het individu.

Philippe Colle:
“De pensioenherzieningen moeten rationeel zijn, niet emotioneel. De mythe van de verworven rechten moet doorprikt worden, anders zijn hervormingen onmogelijk.”

Jammer ook dat er nog geen beslissingen werden genomen over de zware jobs, de financiering van de pensioenen, het belang van de tweede- en de derdepijler, de fiscaliteit die de spelregels wijzigt en de gewaarborgde intrestvoet.

Hopelijk wordt deze pensioenhervorming ook niet bekeken als één eenmalige grote aanpassing: pensioenstelsels moeten voortdurend evolueren en aangepast worden aan noden en vragen.

ASSURALIA

Philippe Colle, gedelegeerd bestuurder van Assuralia, vertolkt de mening van de beroepsorganisatie van verzekeraars. Pensioenherzieningen moeten rationeel zijn, niet emotioneel, zo vindt Philippe Colle. De mythe van de verworven rechten moet doorprikt worden, anders zijn hervormingen onmogelijk en verandert er nooit iets

substantieels. De drie pijlers van ons pensioenstelsel zijn onafscheidelijk, zoals de drie poten van een driepikkel: neem er een van weg en de pikkel valt om.

RENDEMENTSGARANTIE VOOR TWEDEPIJLER

Assuralia breekt een lans voor de herziening van de op dit ogenblik erg hoge rendementsgarantie van 3,25% of 3,75% voor de pensioenverzekeringen van de tweedepijler, omdat zij contraproductief werkt. Deze garantie wordt gegeven door de werkgever, dus eigenlijk moet die het verschil met de reële, lage rente van vandaag bijbetalen. Tot op heden neemt de verzekering deze garantie geheel of gedeeltelijk voor zich, via winstdeelneming. Maar met de huidige rentevoeten lukt dit niet meer of zal dit weldra niet meer luk-

Philippe Colle

TWEDEPIJLER

De regering wil de tweedepijler democratiseren om ervoor te zorgen dat zoniet alle, dan toch de meeste werknemers een aanvullend pensioen opbouwen, als belangrijke aanvulling op hun wettelijk pensioen. Volgende maatregelen daartoe worden voorzien:

- Vrij aanvullend pensioen voor werknemers in de privésector: Het wordt mogelijk gemaakt voor de werknemer om een vrij aanvullend pensioen op te bouwen in de tweedepijler.

De werknemer zal zelf kunnen beslissen om bij te dragen voor zijn aanvullend pensioen. Hiertoe zal hij binnen bepaalde grenzen, vrij de bijdrage kunnen bepalen. De bijdrage wordt door de werkgever ingehouden op het loon van de werknemer.

De fiscale voordelen zullen gelijk zijn aan deze die van toepassing zijn op de persoonlijke bijdragen gestort in het kader van aanvullende pensioenen die door de werkgever worden ingesteld.

- Aanvullend pensioen voor contractuelen bij de overheden:
  - Het huidige juridische kader van de aanvullende pensioenen zal aangepast worden om de openbare besturen en de overheidsbedrijven aan te moedigen om een aanvullend pensioenstelsel aan te bieden aan de contractuele medewerkers met een voldoende bijdrageniveau. Parallel daarmee, zal een gemengd pensioen (d.w.z. een pensioen als werknemer voor de jaren gewerkt als contractueel medewerker en een pensioen openbare sector voor de jaren gewerkt als ambtenaar) ingevoerd worden.
  - De openbare besturen zullen geleidelijk aan verplicht worden om de uitvoering van hun aanvullende pensioenen toe te vertrouwen aan een pensioeninstelling (een verzekeringsmaatschappij of een instelling voor bedrijfspensioenvoorziening).

- Aanvullend pensioen voor zelfstandigen-natuurlijke personen: Zelfstandigen-natuurlijke personen krijgen de gelegenheid om, naast het VAPZ, een aanvullend pensioen in de tweedepijler te verwerven waarvan de voordelen en grenzen gelijk zullen zijn aan deze voor zelfstandige bedrijfsleiders.

- De 3%-doelstelling: De sociale partners zullen uitgenodigd worden om een percentage van de loonstijgingen te bepalen dat, mits het respecteren van de onderhandelingen, aangewend kan worden voor bijdragebetalingen in aanvullende pensioenplannen tot op termijn, in elke sector, een bijdrageniveau van minimum 3% van het loon is bereikt.

- De aanvullende pensioenvoordelen zullen uitgekeerd worden op het moment waarop het wettelijke pensioen ingaat of vanaf de wettelijke pensioenleeftijd. Op deze manier

wordt het aanvullende karakter van de tweedepijler ten opzichte van het wettelijke pensioen van de eerste pijler bevestigd. De gunstige vervroegingsmaatregelen in de pensioenplannen zullen verboden worden.

- De sociale partners zullen uitgenodigd worden om binnen de Nationale Arbeidsraad verder na te denken over het niveau van de minimale rendementsgarantie zoals voorzien door de WAP, met respect voor het vertrouwen dat werknemers in de tweedepijler dienen te hebben en dienen te behouden.
- Fiscale maatregelen:
  - De 80%-regel wordt herberekend op basis van identificeerbare parameters die rekening houden met de reeds gepresterde loopbaan. Men zal rekening houden met het gemiddelde loon over een aantal jaren; dit om kunstmatige loonsverhogingen – b.v. op het einde van de loopbaan – te voorkomen. De parameters voor de berekening van de nieuwe grens zullen in overeenstemming gebracht worden met de beschikbare informatie in de DB2P.
  - De fiscale voordelen worden behouden.
- Parafiscaal: tevens zullen de parameters worden onderzocht die men dient te respecteren voor de berekening van de solidariteitsbijdrage.
- Uitbetaling in rente: de fiscale behandeling van de uitbetaling in rente zal beter afgestemd worden op deze van de uitbetaling in kapitaal. Er zal een analyse gemaakt worden van de maatregelen die genomen kunnen worden om het aanbod van renteproducten op de markt te stimuleren.

tussen de 0% op vijf jaar tijd en de 0,60% op tien jaar tijd. In Zwitserland werd deze rendementsgarantie reeds aangepast aan de reële financiële markten en herleid tot 1,5%. Assuralia kan zich vinden in het voorstel van de Nationale Bank waarbij het gegarandeerde minimumrendement wordt gekoppeld aan de realiteit van de evolutie van de rente op de financiële markten. Dit brengt met zich mee dat deze rentes ook automatisch worden gekoppeld en worden aangepast wanneer een drempel van 50 basispunten in min of in meer – inderdaad: ook in meer – wordt behaald. Nog even herhalen dat nieuwe rentevoeten altijd enkel en alleen gelden voor nieuwe premies. De eerder opgebouwde reserves blijven opgerent worden volgens het wettelijk bepaalde minimumrendement, dat van kracht was op het moment van storting tot aan de pensionering van de betrokken werknemer.

De progressieve belasting van de kapitalen van de tweedepijler wordt bij Assuralia negatief onthaald om drie duidelijke redenen:

- Ten eerste brengt dit een vertrouwensbreuk met zich mee met de bestaande klanten, met name de 51.000 werkgevers en twee miljoen werknemers die een aanvullend pensioen van de tweedepijler hebben. Men heeft met die mensen van bij de aanvang afgesproken en contractueel vastgelegd dat bij het innen van het kapitaal op de pensioengerechtigde leeftijd 10% belastingen zal worden ingehouden. Komt de overheid terug op deze afspraak, dan schept zij een onzeker klimaat. Het is niet koosjer de spelregels te veranderen wanneer de match al is begonnen. Dergelijke handelwijze kan men ook bezwaarlijk een stimulans noemen die de tweedepijler zal ondersteunen. Integendeel, deze willekeur zal het vertrouwen in de tweedepijler ondermijnen.
- In de eerste pijler van ons pensioenstelsel primeert het solidariteitsbeginsel. Dat betekent dat de hoogste en de laagste pensioenen van privéwerknemers niet erg ver uit elkaar liggen. Dat brengt met zich mee dat de mensen met een hoog inkomen een erg lage vervan-

gingsratio hebben tot zelfs minder dan 20% van hun loon. Het is altijd de bedoeling geweest dat deze tweedepijler aan dit euvel enigszins verhelpt. Een progressieve belasting op het hier gespaarde kapitaal doet deze inspanning teniet.

- Deze tweedepijler dient ook om het bescheiden pensioen van de loontrekkende uit de privé een beetje dichterbij het veel riantere ambtenarenpensioen te brengen. Het gemiddelde pensioen van een loontrekkende uit de privé bedraagt slechts 1000 euro; het gemiddelde pensioen van een ambtenaar bedraagt 2300 euro. Het verschil is groot en het is de bedoeling dat de bescheiden pensioenen van de privé een beetje meer in de richting van de ambtenarenpensioenen evolueren. Ook daarin speelt deze tweedepijler een belangrijke rol.

RENTEVERZEKERING

Hierover zijn de verzekeraars in de huidige omstandigheden zeker niet enthousiast, omdat de door de overheid opgelegde conversiecoëfficiënten niet realistisch zijn. Assuralia stelt voor op een flexibele manier te werk te gaan en het pensioen bijvoorbeeld op te delen in twee periodes:

- Leeftijd tussen 65 en 80 jaar

De gepensioneerde krijgt hier een (lage) rente, afhankelijk van het kapitaal dat hij vóór zijn 65 heeft opgebouwd. Bij vroegtijdig overlijden, gaat het overblijvend kapitaal over op de erfgenamen.

- Leeftijd 80+

In deze levensfase hebben mensen vaak veel hogere kosten: ze hebben veel medische, maar ook vaak niet-medische hulp nodig, vooral de vier/vijf laatste levensjaren.

De gepensioneerde krijgt een hogere rente, maar bij overlijden wordt het kapitaal afgestaan.

Dit is slechts een voorbeeld van hoe gewerkt zou kunnen worden, het systeem is moduleerbaar. Creativiteit is hier aan de

orde. Zo kan men bij voorbeeld ook een deel van het kapitaal omzetten in rente en een ander deel als kapitaal uitkeren. Het spreekt voor zich dat de aantrekkelijkheid van deze werkwijze voor een groot deel zal bepaald worden door de rentestand van de financiële markten.

80%-REGEL

Assuralia is het eens met de analyse van het kabinet van minister Bacquelaine, waarin werken met projecties wordt stopgezet. De berekening moet steunen op de opgebouwde wettelijke pensioenprestaties en op de verworven reserves voor de aanvullende pensioenopbouw.

Er dient één uniforme omzettingcoëfficiënt te worden voorzien (kapitalisatievoet, realistische prospectieve tafels, risico anti-selectie) om de reeds opgebouwde wettelijke pensioenprestaties en verworven reserves van aanvullende pensioenopbouw om te zetten in rente.

De problematiek hieromtrent sleept reeds jaren aan. Er zijn evenwel twee hoopgevende elementen in het vizier, die een oplossing faciliteren:

- DB2P, de databank waarin alle pensioenen van de tweedepijler worden bijgehouden.
- De berekeningsparameters achter de Wijninckxbijdrage.

BESLUIT

De vergrijzing maakt structurele maatregelen noodzakelijk. Volgens Assuralia zijn dat voor de tweedepijler:

- De aanpassing van de wetgeving in verband met het minimaal gegarandeerde rendement.
- Een volledige transparantie over welke garanties worden gegeven en bij wie het risico ligt.
- Een klimaat van fiscale stabiliteit creëren.

Ann Brokken